

AJAN HIRSI ALI

NEVERNICA

Sa engleskog preveo Vladan Stojanović

EDITOR

Beograd, 2007.

*Abehu, mami, Ajejo (baki),
Mahadu i pokojnoj Haviji*

SADRŽAJ

Uvod	9
------------	---

Prvi deo: Moje detinjstvo

Prvo poglavlje: Krvne loze.....	13
Drugo poglavlje: Ispod talal drveta	28
Treće poglavlje: Šugice u Alahovoj palati	45
Četvrto poglavlje: Uplakana siročad i obudovele žene	62
Peto poglavlje: Tajni sastanci, seks i miris <i>sukumavikija</i>	68
Šesto poglavlje: Sumnja i prkos.....	95
Sedmo poglavlje: Gubitak iluzija i zabluda	128
Osmo poglavlje: Izbeglice.....	149
Deveto poglavlje: Abeh	173

Drugi deo: Sloboda

Deseto poglavlje: Bekstvo	193
Jedanaesto poglavlje: Sud staraca	210
Dvanaesto poglavlje: Havija	221
Trinaesto poglavlje: Lajden.....	244
Četrnaesto poglavlje: Napuštanje boga.....	268
Petnaesto poglavlje: Pretnje.....	290
Šesnaesto poglavlje: Politika.....	310
Sedamnaesto poglavlje: Teovo ubistvo.....	323
Epilog: Slovo zakona.....	342
O piscu	359

Uvod

Jednog novembarskog jutra 2005, Teo van Gog je ustao i krenuo na posao, u svoju produkcijsku kompaniju u Amsterdamu. Uzjahao je stari crni bicikl i krenuo glavnim drumom. Na ulazu ga je čekao Marokanac sa pištoljem i dva mesarska noža.

Muhamed Bujeri je prišao Teu dok je ovaj još bio na biciklu. Potegao je revolver i ispalio nekoliko hitaca u svoju žrtvu. Teo se srušio s bicikla, zateturio po pločniku i pao. Bujeri ga je sledio u stopu. Teo ga je molio: „Zar ne možemo da porazgovaramo o svemu?“ Bujeri je odgovorio sa još nekoliko hitaca. Zario je jedan od mesarskih noževa u Teov vrat. Drugim je pribio pismo od pet stranica na Teove grudi.

Pismo meni upućeno.

Teo je dva meseca pre ubistva snimio kratak film u saradnji sa mnom. Nazvali smo ga *Pokoravanje: prvi deo*. Nameravala sam da snimim i *drugi deo*. (Upozorio me je da će prihvatiti saradnju na *drugom delu* samo ako pristanem da delo osvežim notom humora!) Prvi deo se bavio prkosom – muslimankama koje napuštaju bezuslovno potčinjavanje bogu zarad dijaloga s božanskim entitetom. One se i dalje mole, ali umesto da obore oči, dižu glavu i gledaju gore u Alaha, sa citatima iz Kurana istetoviranim na koži. Iskreno mu saopštavaju da će možda prestati da mu se pokoravaju ako ta pokornost i dalje bude iziskivala strašne muke na koje on uporno ostaje slep i gluv.

Jedna žena je bičevana zbog preljube; druga se udala za čoveka kog se gnuša; treću muž tuče po navici; otac četvrte zazire od kćeri otkad je saznao da ju je silovao njegov rođeni brat. Počinioći svakog od navedenih zlodela tvrde kako su ih počinili u božje ime, citirajući kuranske zapise ispisane na telima žena. One predstavljaju stotine hiljada muslimanki širom sveta.

Oboje smo znali da se izlažemo pogibelji snimajući takav film. Teo je bio vrlu čovek – ratnik u srcu, ma kako to neverovatno zvučalo. Bio je pravi Holanđanin,

pripadnik nacije najodanije ideji slobodnog izraza. Razgnevio se kada sam mu predložila da, iz lične sigurnosti, povuče ime sa špice. Poverio mi se jednom prilikom: „Ako ne smem da potpišem vlastiti film, usred Holandije, onda Holandija više nije Holandija, a ja nisam ja.“

Često me pitaju da li na neki način prizivam smrt time što nastavljam da propovedam ono u šta verujem. Odgovaram negativno: želim da živim. Ipak, neke stvari moraju biti izrečene. Čitanje nekad postaje saučesništvo u činjenju nepravde.

Ovo je moja životna priča, subjektivni prikaz mojih sećanja, najtačniji koji sam mogla dati. Moji odnosi sa ostatkom porodice narušeni su do te mere da u njenom pisanju nisam mogla da računam na njihovu pomoć. Ovo je pripovest o mom iskustvu, o onome što sam videla, o razvoju mog svetonazora. Smatram da je pripovedanje ove priče korisno, a možda i važno. Hoću da razjasnim neke stvari, da ih postavim na pravo mesto, kao i da čitaocima opišem drugi svet u njegovom istinskom obliku.

Rođena sam u Somaliji. Odrasla sam u Somaliji, Saudijskoj Arabiji, Etiopiji i Keniji. U Evropu sam stigla 1992, u dvadeset drugoj godini života, i postala član holandskog parlamenta. Odvažila sam se na saradnju s Teom, pa danas živim okružena telohraniteljima i vozim se blindiranim automobilima. Aprila 2006. holandski sud mi je naložio da napustim sigurnu kuću koju mi je plaćala država. Sudija je zaključio da moje komšije opravdano negoduju, jer strahuju za sopstvenu bezbednost zbog mog prisustva u zgradi. Odluku o preseljenju u SAD donela sam pre rasplamsavanja rasprave o mom holandskom državljanstvu.

Ovu knjigu posvećujem porodici, kao i milionima muslimanki prisiljenih na pokornost.

Prvi deo

Moje detinjstvo

PRVO POGLAVLJE

Krvne loze

„Ko si ti?“

„Ja sam Ajan, kći Hirsija, sina Maganovog.“

Sedela sam s bakom na travnatoj prostirci ispod talal drveta, ispred naše kuće. Grane blagoslovenog drveta naša su jedina odbrana od sunca koje nemilosrdno prži beli pesak. „Nastavi“, govori baka, ne skidajući pogled s mene.

„Magan je sin Isin.“

„I zatim?“

„Isa je sin Guleida, sina Alijevog. On je sin Vaijev. Koji je sin Muhamedov. Ali. Umar.“ Zastala sam. „Osman. Mahamud.“ Duboko sam udahnula, ponosna na sebe zbog dobro obavljenog zadatka.

„Bah?“ pitala je baka. „Ko mu je supruga?“

„Bah Jakub, Garab-Sara.“ Imenovala sam najmoćniju od žena Osmana Mahamuda, najvisokorodniju kći Jakobovu.

Baka je nevoljno klimnula. Dobro sam recitovala za petogodišnjakinju. Uspela sam da nabrojim pretke trista godina unazad – što se smatra najvažnijim periodom. Osman Mahamud je ime očevog podklana, samim tim i moje. Njima pripadam, to sam ja.

Baka će kasnije svim sredstvima, pa i batinama, uterivati u mene znanje o mom poreklu, sve do začetka velikog klana Daroda. Ja sam Darod, Harti, Mačerten i Osman Mahamud. Potičem od supruge zvane Visokorodna. Ja sam Magan.

„Moraš to valjano naučiti“, govorila je baka, preteći štapom. „Imena ti daju snagu. To je tvoja krvna loza. Održavaće te u životu ako ih budeš poštovala. Ako ih obeščastiš, bićeš napuštena. Bićeš niko i ništa. Vodićeš isprazan život i umrećeš sama. Idemo iz početka.“

Somalijska deca moraju znati krvnu lozu napamet. To je važnije od svega. Prilikom upoznavanja, Somalijci pitaju jedan drugog: „Ko si ti?“ Pretresaju porodična stabla sve dok ne pronađu zajedničkog pretka.

Ako se ispostavi da imaju zajedničkog dedu, čak i ako je on deda iz osmog kolena, Somalijci se smatraju rođacima. Pripadaju klanu, proširenoj porodici. Spremni su da jedan drugom ponude hranu i gostoprimstvo. Iako je dete pripadnik očevog klana, nije zgoreg poznavati i majčinu krvnu lozu. Može se pokazati korisnim kad ste na putu, prinuđeni da se oslanjate na strance.

Zbog toga smo moj stariji brat Mahad i ja svakog vreloug popodneva mukotrpno učili kako da složno recitujemo obe krvne loze. Baka je kasnije počela s podučavanjem najmlađe sestre Havije, ali s njom nije tako daleko dogurala. Havija je bila oštromna i snalažljiva, ali i neposlušnija od mene i Mahada.

Bili smo savremena deca, odrasla u betonskim kućama, pod čvrstim krovom, iza debelih, visokih zidova zbog čega smo znanje o precima smatrali izlišnim. Najčešće smo uzimali, izbegavajući bakine divlje zamahe šibama koje je svakodnevno kidala sa našeg drveta. Više smo voleli penjanje po drvetu i igranje u njegovoj krošnji.

Najviše smo voleli da slušamo bakine priče ležeći na travnatoj prostirci ispod drveta dok je majka spremala hranu iznad mangala. Priče su uvek počinjale iznenada, bez najave. Nikad nije popuštala pred našim molbama. Tkala bi travnatu prostirku, mumlajući sebi u bradi, i najednom bismo shvatili da se mumljanje preobrazilo u bajku.

„Bio jednom jedan mladi nomad koji se oženio divnom ženom i ona mu je podarila sina“, počela bi baka. Nas troje smo znali šta nam je činiti. Smirili bismo se i posedali u hladu, pretvarajući se da smo nečim zaokupljeni. I najmanji ispad bi joj pokvario raspoloženje. Izgrdila bi nas i posvetila se tkanju tankih vlati suve trave koje je danonoćno ušivala u veliku, kitnjastu prostirku.

„Kiša je izostala, pa se nomad zaputio pešice preko pustinje, tragajući za pašnjacima gde bi se naselio s porodicom. Nedugo po polasku, naišao je na poljanu prekrivenu svežom, sočnom travom. Nasred poljane bila je koliba od snažnih grana, čista i prekrivena sveže istkanim prostirkama.

„Koliba je bila prazna. Muškarac se vratio ženi rekavši joj kako je na samo dan hoda naišao na savršeno mesto za život. Kada se dva dana kasnije vratio

na pašnjak sa ženom i bebom, na vratima kolibe ih je dočekaio stranac. Nije bio visok, ali bio je snažno građen. Imao je nesvakidašnje bele zube i glatku kožu.“

Havija bi zadržala od zadovoljstva, a ja od straha.

„Stranac uz topli osmeh reče: ‘Imaš ženu i dete. Dobrodošao si da se sa svojim naseliš u kući.’ Mladi nomad mu zahvali na tome i pomisli kako je stranac izuzetno prijateljski nastrojen. Pozvao ga je da svrati kad god zaželi. Žena se loše osećala u strančevom društvu. Beba bi zaplakala čim bi ga ugledala.

„Te večeri, životinja se ušunja u kolibu i odnese bebu iz kreveta. Čovek se dobro najeo i čvrsto zaspao. Ništa nije čuo. Bila je to velika nesreća. Stranac je obišao nomada i njegovu suprugu. Izrazio im je najdublje saučešće. Žena je opazila parčence crvenog mesa između strančevih zuba, a jedan zub je bio i okrnjen.

„Čovek se nastanio u kući. Prošla je godina dana. Kiša je padala, trava je ostala zelena pa se nisu odselili. Žena se porodila u kolibi. Donela je na svet još jednog divnog sina. Ali avaj, kad je dete napunilo godinu dana, životinja se prikrala iz pustinje i zgrabila ga svojim čeljustima. Otac je potrčao za njom, ali bio je prespor.

„Nomad je treći put stigao čudovište i započeo borbu s njim, ali monstrem ga je nadjačao. Ponovo je pojeo bebu! Žena je po gubitku treće bebe rekla nomadu da će ga napustiti. Eto kako je glupi nomad sve izgubio!“

„Šta ste naučili!“ povikala bi baka. Znali smo odgovor. Nomad je bio lenj. Skrasio se na prvom pašnjaku iako je morao znati da nešto nije bilo u redu s njim. Bio je glup. Nije protumačio znakove, signale koje su beba i žena instinktivno osetile. Stranac je uistinu bio Onaj koji se češe štapom, monstrozno biće koje se po volji preobražava u hijenu i proždire decu. To nam nije promaklo. Nomad je mislio sporo, kretao se sporo, bio je to muškarac slabe volje i mišića. Zaslužio je da sve izgubi.

Bakine priče su znale biti jezive. Pripovedala nam je o staroj, ružnoj veštici Koljačici Kasapiteljki. Mogla se po volji preobraziti u osobu koju ste voleli i poštovali. U poslednjem trenutku skočila bi na vas, smejući vam se u lice: HA, HA HA, HA. Iskasapila bi vas dugim, ostrim nožem koji je do tog trenutka krila u naborima duge haljine. Na kraju bi završili u veštičjem stomaku. Baka nam je pričala priče iz mladosti o ratničkim družinama koje su harale pustinjom, otimala životinje i žene i palile naselja. Opisivala je brojne grozomorne nesreće